

IŠVADA DĖL EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS TVIRTINIMO

2023 m. kovo 28 d. Nr. BPE-1

Vilnius

RIZIKOMS DĖL ENERGIJOS KAINŲ ŠVELNĖJANT, O LIETUVOS EKONOMIKOS AUGIMUI LĖTĖJANT, JĄ SKATINTI GERIAU NE KOMPENSACIJOMIS, O INVESTICIJOMIS

Valstybės kontrolė, vykdydama fiskalinės institucijos funkcijas (toliau – VK FI), teikia Seimui savo išvadą dėl Finansų ministerijos kovo mėn. paskelbto 2023–2026 metų ekonominės raidos scenarijaus (toliau – ERS).

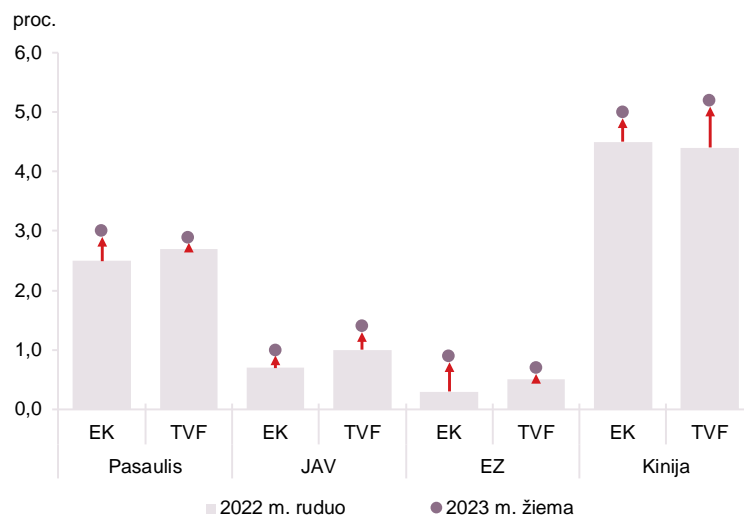
Jau daugiau nei metus besitęsiantis karas Ukrainoje lemia išliekantį neapibrėžtumą dėl ekonominės raidos. 2022 m. IV ketv. bendrojo vidaus produkto duomenys rodė ekonomikos susitraukimą, kurį veikė blogėjanti vidaus vartojimo ir pramonės situacija, todėl ūkio raidos perspektyvos išliekančių rizikų fone vertinamos atsargiai. Šilta žiema, alternatyvių dujų tiekėjų pasiūla ir sparti energetikos infrastruktūros plėtra lėmė mažesnes dujų kainas, nei tikėtasi gruodį. Dideliu atvirumu pasižyminčiai Lietuvos ekonomikai ypač svarbi eksportuojančio sektoriaus ir prekybos partnerių ekonominė sveikata. Kovo mėn. ERS projektuojama, kad lėtesnis nei 2022 m. Lietuvos prekybos partnerių augimas neleis eksportui plėstis, o Lietuvos BVP augimą palaikys investicijos ir namų ūkių vartojimas. Ekonomikai esant žemiau savo potencialaus lygio, valdžios sektoriaus deficitas yra galimas, tačiau, pakilus palūkanų normoms, šio sektoriaus finansų valdymas reikalauja didesnio apdairumo. Atsižvelgiant į tai, didesnė išteklių dalis turėtų būti skiriama ne kompensacijoms, o ekonomikos atsparumą didinančioms investicijoms.

- 1. Dėl palankesnės 2022 m. pasaulio ekonomikos raidos gerinamos 2023–2026 m. kovo mėn. ERS prielaidos.**
- 2. 2022 m. augusią Lietuvos ekonomiką pasivijo perkamosios galios sumažėjimas, tai atsiliepė prastesniam, nei tikėtasi, 2022 m. IV ketv. rezultatui.**
- 3. Eksportui neaugant, nuosaikų Lietuvos realiojo BVP augimą 2023 m. palaikys namų ūkių vartojimas ir investicijos.**
- 4. Vidutiniu laikotarpiu deficitas yra galimas, bet reikėtų orientuotis į ekonomikos augimo skatinimą ne kompensacijomis, o investicijomis.**
- 5. Fiskalinės institucijos funkcijas vykdanči Valstybės kontrolė tvirtina ekonominės raidos scenarijų, tačiau išliekančios geopolitinės rizikos gali paveikti ekonominę raidą.**

1. DĖL PALANKESNĖS 2022 M. PASAULIO EKONOMIKOS RAIDOS GERINAMOS 2023–2026 M. KOVO MĖN. ERS PRIELAIDOS

Tarptautinės institucijos numato geresnes 2023 m. pasaulio ekonomikos augimo perspektyvas, nei buvo prognozuota 2022 m. rudenį (1 pav.). Stipresnis, nei tikėtasi rudenį, 2022 m. vidaus vartojimas ir sparčiau augusios investicijos JAV teigiamai veikia 2023 m. šalies ekonomikos perspektyvas. Augantis vartojimas JAV leido palaikyti gerus ES tarptautinės prekybos rodiklius, o šalių narių vyriausybių taikomos infliacijos švelninimo priemonės prisideda prie geresnio vidaus vartojimo bei palankesnių namų ūkių ir verslo lūkesčių. Kinijos atsivėrimas po COVID-19 pandemijos metu taikytų ribojimų prisideda prie įtampos tiekimo grandinėse švelnėjimo. Verslo aktyvumo rodikliai, tokie kaip pirkimo vadybininkų indeksas (PMI) vasario mėn. duomenimis, rodo išliekantį susitraukimą pramonės sektoriuje, tačiau paslaugų sektorius atsigauna (1 priedo 1 pav.). Palankesnė didžiųjų pasaulio ekonomikų raida lemia pasaulio ekonomikos augimo perspektyvų gerinimą.

1 pav. Tarptautinės institucijos gerina didžiųjų pasaulio ekonomikų BVP projekcijas 2023 m.

Šaltinis – Europos Komisija, Tarptautinis valiutos fondas

- JAV ekonomikos prognozės buvo pagerintos, tačiau jas temdo išliekančios rizikos.** 2022 m. šalies ekonomika augo 2,1 proc., kai tarptautinės institucijos ¹ buvo numačiusios vidutiniškai 1,7 proc. augimą. Namų ūkių vartojimas teigiamai veikė 2022 m. BVP augimą, tačiau dėl mažėjančios taupymo normos. 2023 m. sausio mėn. infliacija išliko aukšta ir siekė 6,4 proc., pragyvenimo kaštai toliau augo. Didelis laisvų darbo vietų skaičius ir rekordiškai žemas nedarbo lygis, kuris sausio mėn. siekė 3,4 proc., skatina JAV centrinę banką tęsti palūkanų normų didinimą. Tai galėtų dar labiau neigiamai paveikti verslo aktyvumą, kuris, remiantis pramonės PMI, rodo susitraukimą. Svyravimai finansų rinkose rodo išliekantį nerimą dėl ekonomikos susitraukimo.
- Atsiveriančios vartojimo galimybės po COVID-19 pandemijos metu taikytų ribojimų atšaukimo gerina 2023 m. Kinijos ekonomikos prognozes.** Panaikinti su pandemija susiję ribojimai, tikėtina, lems spartesnį Kinijos vidaus vartojimą. Atsižvelgiant į nekilnojamojo turto rinkos problemas ir geopolitinės situacijos neapibrėžtumą, pasiekti vieną mažiausių per paskutinį dešimtmetį 5,0 proc. ekonomikos augimo tikslą gali būti sudėtinga. Remiantis ateities sandoriais 2023–2026 m. numatomas dujų kainos mažėjimas, tačiau atsigaunantis šalies pramonės aktyvumas gali padidinti žaliavų,

¹ Tarptautinis valiutos fondas (TVF) 2022 m. rudenį prognozavo 1,6 proc. JAV ekonomikos augimą, o Europos Komisija ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija 1,8 proc.

įskaitant metalus, ir dujų pasaulinę paklausą. Tai paskatintų jų kainų augimą pasaulinėje rinkoje. Šis procesas padidintų infliacijos rodiklius didžiosiose pasaulio ekonomikose ir neigiamai veiktų jų ekonomikos raidą. Tai ypač aktualu ES, nes, nutraukus rusiškų dujų tiekimą, ji tampa labiau priklausoma nuo suskystintų gamtinių dujų pasiūlos.

- **Palankūs 2022 m. rezultatai teigiamai veikia 2023 m. ES perspektyvas, tačiau jas slepia išliekantys aukšti gamybiniai kaštai ir finansinių sąlygų griežtinimas.** ES ekonomika 2022 m. IV ketv. sumažėjo 0,1 proc., tačiau išvengė projektuoto metinio susitraukimo. Suskystintų gamtinių dujų srautų augimas, sąlyginai šilta žiema ir atitinkamai mažesnė dujų paklausa lemia dujų kainų mažėjimą. Jį lemia ir aukštas ES dujų saugyklų užpildymo lygis, kuris kovo mėn. viršija 60,0 proc., kai 2017–2019 m. šio rodiklio vidurkis atitinkamu laikotarpiu sudarė 33,0 proc. ES vyriausybės taikomos paramos priemonės (apie 1,2 proc. ES BVP) padeda amortizuoti išaugusias kainas namų ūkiams ir verslams. Kita vertus, energetiniams ištekliams imlią pramonę didžiosiose EZ valstybėse, įskaitant pagrindinę Lietuvos eksporto partnerę Vokietiją, vis dar veikia aukšti gamybos kaštai. Tarptautinį ES konkurencingumą mažina ir JAV subsidijos, susijusios su žaliaja energetika, šalyje gaminančioms įmonėms. Tokia parama skatina ES veikiančias įmones perkelti dalį savo veiklos į JAV ir persvarstyti plėtros strategijas bendrijoje. Be to, 2023 m. perspektyvoms iššūkių kelia dėl aukštos infliacijos Europos centrinio banko (ECB) palūkanų normų didinimas besitęsiančios geopolitinės įtampos aplinkoje.

Numatant palankesnę 2023 m. didžiųjų pasaulio ekonomikų raidą, gerinamos kovo mėn. ekonominės raidos scenarijaus prielaidos (1 lentelė). 2023 m. vasario mėn. Europos Komisija (EK) skelbdama ekonominės raidos prognozes atnaujino prielaidas, kuriomis Finansų ministerija remiasi sudarydama ERS. EK vertinimu, dėl geresnių, nei tikėtasi rudenį, 2022 m. EZ makroekonominių rodiklių ir spartesnio nei JAV centrinio banko ECB bazinių palūkanų normų kilimo, euro kursas JAV dolerio atžvilgiu stiprės. Ateities sandoriai rodo panašią kryptį (1 priedo 1 lentelė). Tai lemtų pigesnę žaliavų, įskaitant energetinių išteklių, importą į ES. 2023 m. techninę prielaidą dėl aukštos naftos kainos lemia numatomas 2023 m. spartesnis didžiųjų pasaulio ekonomikų augimas ir Kinijos ekonomikos atsidarymas, didinantis naftos paklausą. 2024–2026 m. naftos kaina išliks panašiam lygyje. Panašią tendenciją rodo ir „Brent“ rūšies naftos ateities sandoriai. Europos Komisijai peržiūrėjus prielaidas teigiama kryptimi, kovo mėn. ERS yra pagerintos 2023 m. pasaulio ir ES augimo prielaidos. Atitinkamai 2023 m. numatomas pagrindinių Lietuvos eksporto rinkų augimo sulėtėjimas.

1 lentelė. Finansų ministerijos 2023 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijaus prielaidos

Rodiklis	2022	2023P	2024P	2025P	2026P
JAV dolerio ir euro keitimo kursas*	1,04	1,08 (0,98) ▲	1,09 (0,98) ▲	1,09 (0,98) ▲	1,09
Pasaulio (be ES) BVP augimas, proc.*	3,1	3,0 (2,9) ▲	3,3 (3,4) ▼	3,3 (3,4) ▼	3,3
Europos Sąjungos BVP augimas, proc.*	3,5	0,8 (0,3) ▲	1,6 (1,6)	1,6 (1,6)	1,6
Pagrindinių Lietuvos eksporto rinkų augimas, proc.**	3,3	1,6	2,2	2,2	2,2
Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelį)*	100,7	84,8 (85,0) ▼	79,9 (78,0) ▲	79,9 (78,0) ▲	79,9

▼ – neigiama peržiūra ▲ – teigiama peržiūra

* Techninė prielaida, kurią 2023 m. vasario 13 d. viešai paskelbė EK.

** Nuo 2023 m. kovo mėn. projekcijų įverčiai pateikti naudojant atnaujintą skaičiavimo metodiką ir nėra palyginami su anksčiau skelbtais įverčiais.

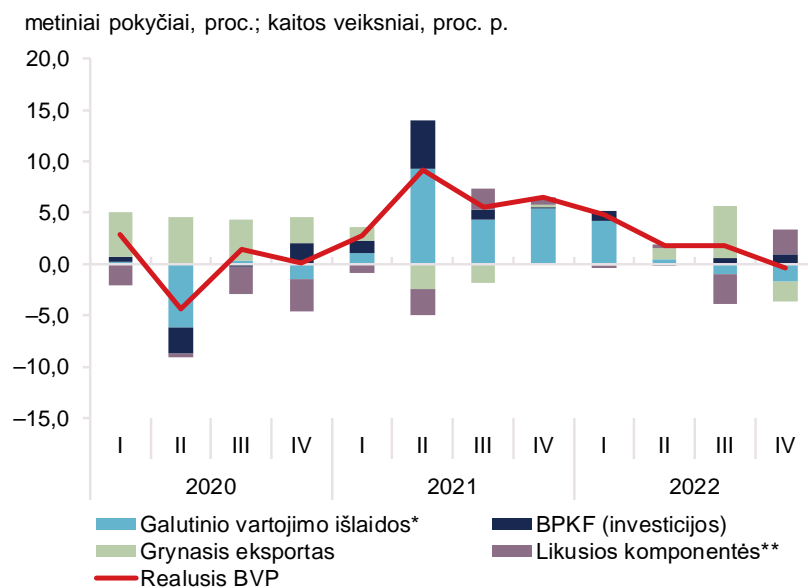
Skliausteliuose pateiktos 2022 m. gruodžio mėn. ERS prielaidos.

Šaltinis – Finansų ministerija

2. 2022 M. AUGUSIĄ LIETUVOS EKONOMIKĄ PASIVIJO PERKAMOSIOS GALIOS SUMAŽĖJIMAS, TAI ATSLIEPĖ PRASTESNIAM, NEI TIKĖTASI, 2022 M. IV KETV. REZULTATUI

Lietuvos realusis BVP 2022 m. IV ketv., palyginti su atitinkamu ketvirčiu prieš metus, sumažėjo 0,4 proc. Palyginimui, Estijoje minėtu laikotarpiu BVP susitraukė 4,1 proc., o Latvijoje nuosaikiai padidėjo (0,3 proc.). Nepalankius Lietuvos ekonomikos IV ketv. rezultatus veikė neigiama grynojo eksporto įtaka (2 pav.). Ją lėmė sparčiau nei prekių ir paslaugų eksportas (1,3 proc.) augęs importas, kuris per metus padidėjo 3,6 proc. Jį skatino toliau didėjęs reeksportas ir investicijos. Reikšmingai prie ekonomikos susitraukimo prisidėjo smukusios namų ūkių vartojimo išlaidos. Tuo tarpu investicijų įtaka realiojo BVP pokyčiui buvo teigiama.

2 pav. Realiojo BVP susitraukimą 2022 m. IV ketv. lėmė grynasis eksportas ir namų ūkių vartojimo išlaidos

* išskyrus NPI, ** NPI, atsargų pokyčiai ir vertybių įsigijimas atėmus pardavimus / perleidimus

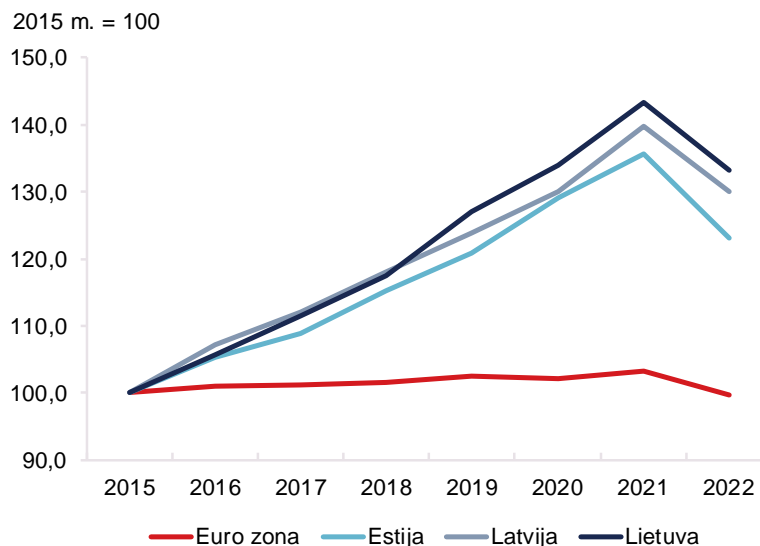
Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

2022 m. IV ketv. išryškėjo smarkiai išaugusių pragyvenimo kaštų poveikis namų ūkių vartojimui, kuris susitraukė 2,8 proc. Nuo 2015 m. realusis atlygis, tenkantis vienam dirbančiajam, Lietuvoje padidėjo labiausiai tarp Baltijos šalių ir reikšmingai lenkė bendrą euro zonos rodiklio augimą (3 pav.). Atlyginimų augimas karo Ukrainoje ir energetinės krizės akivaizdoje išliko spartus, tačiau infliacija jį aplenkė. 2022 m. realusis atlygis vienam dirbančiajam sumažėjo 7,0 proc.², o 2022 m. IV ketv., lyginant su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, susitraukimas buvo dar didesnis ir siekė 8,0 proc. Dėl kritusios perkamosios galios mažėjančių realųjų vartojimą rodo smukusi mažmeninė prekyba be degalų. Ji gruodžio mėn., palyginus su atitinkamu laikotarpiu prieš metus ir įvertinus kainų įtaką, susitraukė 9,5 proc. Nominaliai prekyba augo, tačiau nuperkami kiekiai sumažėjo. Dalį šio susitraukimo galima paaiškinti sumažėjusiu ne pirmo būtinumo prekių vartojimu. Augantiems atlyginimams nepasivejant kylančių kainų, vartotojai galėjo nuspręsti atidėti kai kuriuos pirkinius. Prie tokios elgsenos galėjo prisidėti ir gerėjantys, bet vis dar prasti, gyventojų lūkesčiai. Vis dėlto, kritusi maisto prekių apyvarta gali reikšti tai, kad mažesnes pajamas gaunantys vartotojai

² Atlygis darbuotojui – visos darbdavio darbuotojui mokamas atlygis pinigais arba natūra už darbą, kurį darbuotojas atliko per ataskaitinį laikotarpį. Atlygį darbuotojams sudaro darbo užmokestis ir darbdavių socialinės įmokos. Realiam atlygiui tenkančiam vienam darbuotojui įvertinti naudojami nominalaus atlygio vienam darbuotojui duomenys, neatsižvelgiant į sezoninį ir darbo dienų skaičių, ir suderintas vartotojų kainų indeksas.

susidūrė su finansiniais sunkumais. Pagrindinių vartojimo prekių, tokių kaip maistas ir energija, kainų augimas reikšmingai veikia šių namų ūkių vartojimo galimybes, nes jų vartojimo krepšelyje šios prekės sudaro didesnę dalį. Dėl šios priežasties svarbu paramą skirti tikslingai, kad, atsižvelgiant į fiskalinį tvarumą, būtų suteikta pagalba tiems namų ūkiams, kurių biudžetus labiausiai riboja būtiniausių prekių kainų šokas.

3 pav. Pastaruoju metu sparčiai augęs realusis atlygis vienam dirbančiajam 2022 m. sumažėjo

Šaltinis – Europos centrinis bankas, Eurostatas, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

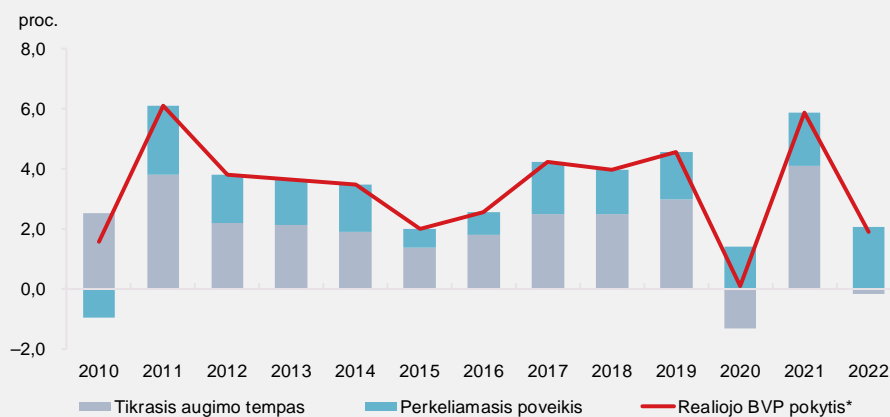
2022 m. Lietuvos realusis BVP padidėjo 1,9 proc. Įvertinus perkeliamąjį poveikį, minėtų metų BVP augimą palaikė ekonomikos plėtros inercija iš 2021 m. (A intarpas). Palyginti su kitomis Baltijos šalimis, Latvijos realusis BVP 2022 m. augo 2,0 proc., o Estijoje fiksuotas ekonomikos susitraukimas 1,3 proc.

A intarpas. Perkeliamasis poveikis Lietuvos realiojo BVP augimui

2022 m. Lietuvos realiojo BVP augimą nulėmė perkeliamasis poveikis iš 2021 m. Metinis BVP pokytis priklauso ne tik nuo BVP plėtros einamaisiais metais, bet ir šio rodiklio dinamikos praėjusiais metais. Perkeliamasis poveikis (angl. *carry-over effect*) parodo, kiek BVP augtų einamaisiais metais, jei jis išliktų to paties lygio kaip ir praėjusių metų IV ketv. Šis poveikis skaičiuojamas naudojant duomenis, kuriuose pašalinta sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaka. Skirtumas tarp realiojo BVP pokyčio ir perkeliamojo poveikio rodo tikrąją BVP raidą einamaisiais metais. Kaip pažymi EK³, perkeliamasis poveikis gali būti itin stiprus ekonomikos pakilimo ar nuosmukio metu. Lietuvos atveju, 2010–2021 m. šis poveikis vidutiniškai siekė 1,4 proc. p. (A.1 pav.). Po pandemijos šoko sparčiai augant Lietuvos ekonomikai, 2021 m. perkeliamasis poveikis padidėjo ir 2022 m. realiojo BVP augimą spartino 2,1 proc. p. Tuo tarpu nepalanki geopolitinė aplinka, iššūkiškai energijos rinkose, lėtėjanti vidaus ir užsienio paklausa, tikėtina, lėmė 2022 m. neigiamą tikrąjį BVP pokytį (–0,2 proc. p.). Po nuosaikiai sumažėjusio BVP 2022 m. IV ketv., 2023 m. reikšmingo perkeliamojo poveikio nenumatoma, todėl spartaus ekonomikos augimo 2023 m. tikėtis būtų sudėtinga. Vis dėlto, rizikoms dėl energijos kainų švelnėjant, numatoma, kad tikrasis BVP pokytis šiais metais gali būti vėl teigiamas.

³ 2022-05-16 Europos Komisijos ekonominės pavasario prognozės. Prieiga per internetą: https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2022-05/ip173_en.pdf.

A.1 pav. 2022 m. realiojo BVP augimą nulėmė perkeliamasis poveikis

* pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

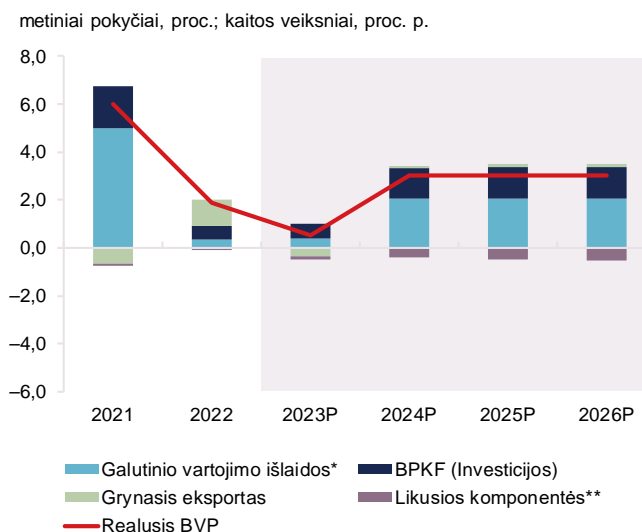
Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

3. EKSPORTUI NEAUGANT, NUOSAİKŲ LIETUVOS REALIOJO BVP AUGIMĄ 2023 M. PALAIKYS NAMŲ ŪKIŲ VARTOJIMAS IR INVESTICIJOS

Vangesnė, nei tikėtasi, vidaus ir užsienio paklausa skatina atsargiau vertinti 2023 m. Lietuvos realiojo BVP augimo perspektyvas. Kovo mėn. ERS šio rodiklio projekcijos 2023 m. mažinamos iki 0,5 proc. Ekonomikos plėtrą, tikėtina, palaikys investicijos ir namų ūkių vartojimo išlaidos (4 pav.). Taip pat numatoma, kad 2023 m. grynas eksportas BVP augimą veiks neigiamai.

Iššūkiai išlieka energijos kainų pažeidžiamuose pramonės sektoriuose, tačiau teigiamą poveikį 2023 m. eksporto rezultatams turės 2022 m. grūdų derlius, kuris buvo 7,0 proc. geresnis nei 2021-aisiais. Vis dėlto, lėtėjant užsienio paklausai, scenarijuje projektuojama, kad realusis prekių ir paslaugų eksportas išliks 2022 m. lygio. Tuo tarpu vidaus paklausos ir reeksporto skatinamas importas nuosaikiai paaugs (2 priedas). 2024–2026 m. atsigaunant išorės ir vidaus paklausai, tikėtinas spartesnis tarptautinės prekybos rodiklių ir realiojo BVP augimas (4 pav.).

4 pav. 2023 m. kovo mėn. ERS numatoma, kad 2023–2026 m. realiojo BVP augimą labiausiai skatins vidaus vartojimas ir investicijos

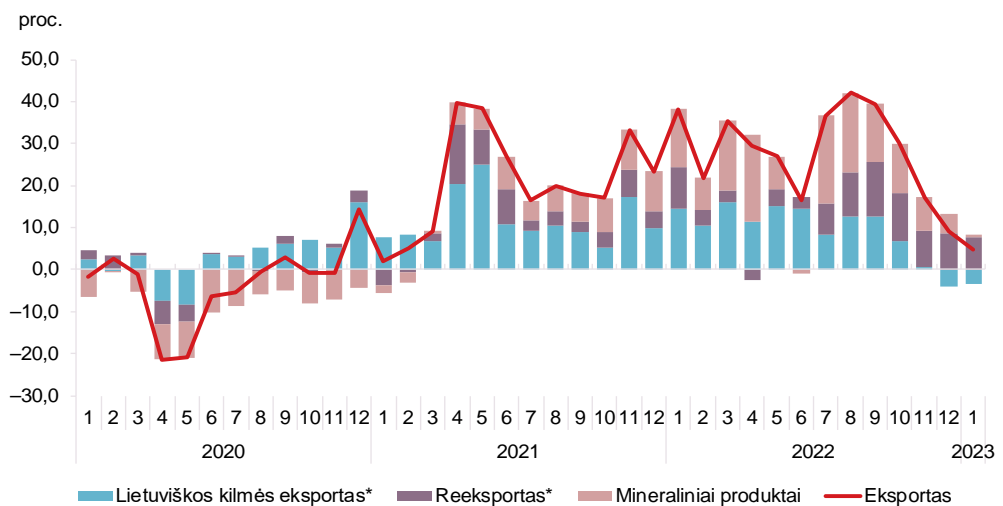
* išskyrus NPI, ** NPI, atsargų pokyčiai, vertybių įsigijimas atėmus pardavimus / perleidimus

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Finansų ministerija, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

2022 m. reikšmingai pasikeitė reeksporto struktūra: dabartinėms tendencijoms išliekant, tikėtinas teigiamas reeksporto poveikis Lietuvos tarptautinės prekybos rodikliams 2023 m.

Didinamos palūkanų normos, 2022 m. sumažėjusi gyventojų perkamoji galia pagrindinėse Lietuvos eksporto partnerėse lemia lėčiau augančią šalies eksportuojamų prekių ir paslaugų paklausą. 2022 m. IV ketv. traukiantis apdirbamosios gamybos apimtims, lietuviškos kilmės prekių (be mineralinių produktų) eksporto vertė spalio–lapkričio mėn. augo reikšmingai lėčiau, o gruodžio mėn. per metus krito 8,1 proc. (5 pav.). Susitraukimas stebimas ir 2023 m. sausio mėn. Tam daugiausia įtakos turėjo chemijos pramonės produkcijos eksporto susitraukimas. Vis dėlto, nuo 2022 m. liepos mėn. paspartėjo reeksporto (be mineralinių produktų) vertės augimas. Pasikeitė šios kategorijos eksporto struktūra: reeksporto srantai į Rusiją reikšmingai susitraukė, tačiau itin išaugo į kitas Nepriklausomų valstybių sandraugos šalis, ypač Baltarusiją, Kazachstaną, Kirgiziją. Labiausiai augo antžeminio transporto priemonių, jų dalių, kitų mašinų ir įrenginių reeksportas. 2023 m. sausio mėn. prekių reeksportas palaikė prekių eksporto vertės augimą. Išliekant galimybėms tarptautinei prekybai su Rytų šalimis, tikėtina, reeksportas 2023 m. teigiamai veiks Lietuvos eksporto rodiklius.

5 pav. 2023 m. sausio mėn. prekių eksporto vertės metinį augimą palaikė reeksportas

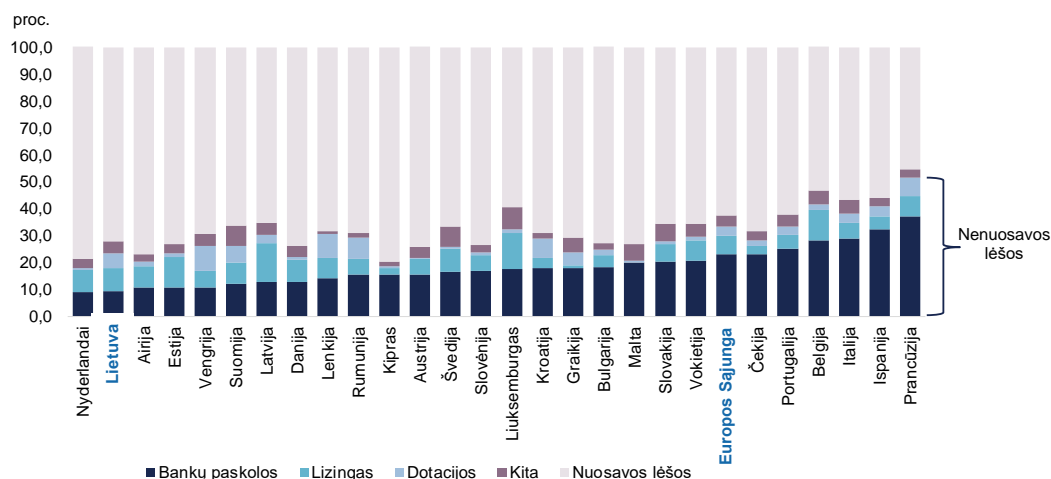
* išskyrus mineralinius produktus

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Numatant privačių įmonių atsargumą investuojant 2023 m., teigiamas poveikis investicijoms galimas iš efektyvaus ES programų įgyvendinimo.

Verslo nuomonių tyrimo duomenys 2023 m. vasario mėn. rodė išliekantį įmonių nerimą. Pramonės sektoriaus pasitikėjimo rodiklis išlieka žemiau daugiamėčio vidurkio, prasčiau vertinama gaminamos produkcijos paklausa, išaugo turimų atsargų lygis. Pramonės gamybinių pajėgumų panaudojimo lygiui 2023 m. vasario mėn. siekiant 66,9 proc. (9,2 proc. p. mažiau nei prieš metus), nauji investiciniai sprendimai gali būti priimami atsargiau ir tai neigiamai veiktų bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo (investicijų) dinamiką. Augančios palūkanų normos Lietuvos įmonių investiciniams planams gali turėti menkesnį neigiamą tiesioginį poveikį nei kitoms ES šalims (6 pav.). 2021 m. Lietuvoje tik 9,2 proc. investicijų buvo finansuojama bankų paskolomis.

6 pav. Įmonių investicijų struktūra rodo, kad Lietuvos priklausomybė nuo bankų paskolų 2021 m. buvo viena mažiausių ES

Šaltinis – Europos investicijų bankas, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo augimą palaikyti turėtų viešojo sektoriaus investicijos. Jas teigiamai veiks Europos Sąjungos finansinės paramos srutai. Kadangi 2023 m. yra paskutiniai 2014–2020 m. ES daugiamečių finansinės programos įgyvendinimo metai, didelė tikimybė, kad iš jos bus panaudota likę apie 1 mlrd. eurų. Vidutiniu laikotarpiu prie investicijų ypač turėtų prisidėti numatomos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir 2021–2027 m. ES fondų investicijų programos įgyvendinimas. Naudojant šiuos finansinius srutus, siekiant skatinti ne tik skaitmeninę, bet ir žaliąją pertvarką, investuojant į energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančią energiją, kartu būtų didinamas šalies ekonomikos atsparumas ir potencialus augimas. Šis tikslas siejasi ir su Lietuvos įmonių ateities investiciniu poreikiu: 70 proc. Lietuvos įmonių per ateinančius trejus metus planuoja investuoti į žaliąją energetiką, daugiau nei vidutiniškai ES (51 proc.)⁴. ERS numatoma, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo augimas 2023 m. galėtų išlikti panašiam lygyje kaip ir 2022 m., o vidutiniu laikotarpiu paspartėti (2 priedas).

2023 m. SVKI augimo peržiūrą žemyn lemia sumažėjusios energetinių išteklių kainos.

Projektuojama, kad suderinto vartotojų kainų indekso (SVKI) augimas 2023 m. sulėtės iki 8,5 proc. Šis įvertis 0,9 proc. p. mažesnis, nei skelbtas gruodžio mėn. ERS. Tokią peržiūrą lemia sumažėjusios gamtinių dujų kainos, kurių ateities sandorių kaina 2023 m. sumažėjo beveik 2,5 karto⁵. 2022 m. antroje pusėje smarkiai pakilus kainų lygiui⁶, 2023 m. projekcijas veiks perkeliama poveikis. Infliacijos tempo mažėjimui įtaką darys gerėjanti situacija energetikos rinkose, aukšta palyginamoji bazė, lėtėjanti ekonomikos plėtra ir įtampos mažėjimas tiekimo grandinėse. Dėl 2022 m. išaugusių maisto ir energijos prekių kainų, padidėjo šių prekių grupių dalis vartojimo krepšelyje ir 2023 m. SVKI svoriai⁷. Tai reiškia, kad kainų pokyčiai šiose prekių grupėse turės didesnę įtaką indeksui, nei 2022 m. Nepaisant mažesnio projektuojamo SVKI augimo 2023 m., BVP defliatoriaus projekcija padidinta iki 9,8 proc. Tai lemia didesnis valdžios sektoriaus vartojimo defliatorius ir tai, kad numatomas spartesnis eksporto nei importo defliatoriaus augimas.

⁴ Europos investicijų banko tyrimas, 2022 m. Prieiga per internetą: https://www.eib.org/attachments/lucalli/20220266_econ_eibis_2022_lithuania_en.pdf.

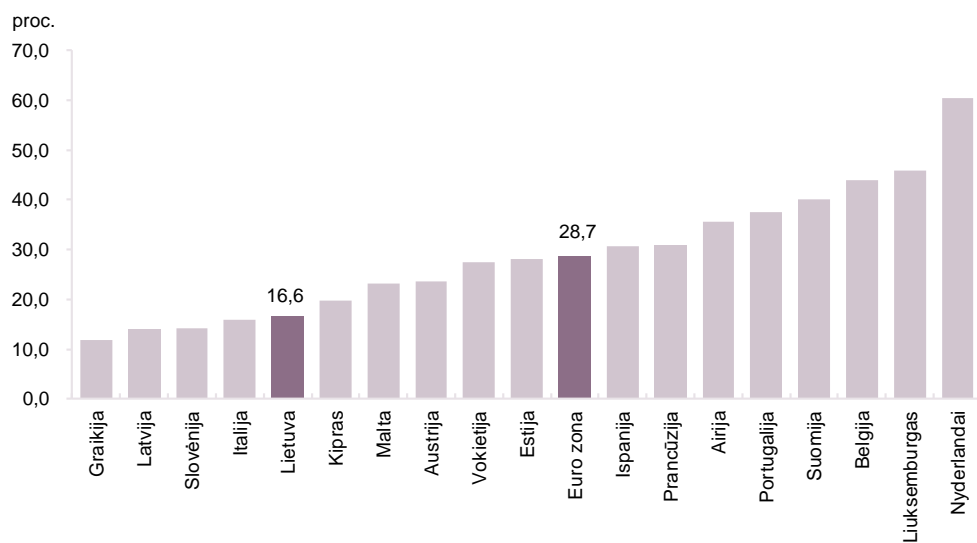
⁵ Vidutinė 2022-11-28 dienos TTF dujų ateities sandorių kaina 2023 m. buvo 131,71 EUR/MWh, o 2023-02-23 – 53,15 EUR/MWh.

⁶ Jei kainų lygis liktų toks pat, kaip 2022 m. gruodžio mėn., 2023 m. SVKI augimas siektų 6,7 proc.

⁷ Maisto ir alkoholinių gėrimų dalis išaugo 1,1 proc. p., o energijos – 1,6 proc. p.

Projektuojant infliacijos tempo sumažėjimą, tikimasi privataus vartojimo nuosaikais augimo 2023 m. 2022 m. dėl sparčiai augusių kainų mažėjo gyventojų perkamoji galia, bet reikšmingas užimtųjų skaičiaus augimas, tikėtina, mažėjusi taupymo norma ir valstybės finansinė parama leido namų ūkių vartojimui išlikti augimo kelyje. Vis dėlto, 2022 m. III ir IV ketv. metiniai namų ūkių vartojimo išlaidų pokyčiai buvo neigiami, atitinkamai siekė –1,7 ir –2,8 proc. Įvertinus rodiklio raidą, 2023 m. projekcija buvo peržiūreta žemyn (2 priedas). Pastebėtina, kad 16,6 proc.⁸ Lietuvos gyventojų turi būstą, kurio įsigijimui prirėkė paskolos, kai tuo tarpu EZ – 28,7 proc. Padidėjusios EURIBOR palūkanų normos darys neigiamą įtaką jų vartojimui (7 pav.). Vartotojų pasitikėjimo rodiklis 2023 m. vasario mėn. grįžo į prieš karą Ukrainoje buvusį lygį (3 priedas), kai namų ūkiai savo būsimą finansinę padėtį vertino palankiai. Išliekant teigiamoms tendencijoms darbo rinkoje ir projektuojant infliaciją viršijantį darbo užmokesčio augimą, prognozuojama, kad namų ūkių vartojimo išlaidos 2023 m. galėtų augti 0,5 proc., o vidutiniu laikotarpiu po 3,4 proc. kasmet.

7 pav. 2021 m. Lietuvos gyventojų dalis, turinčių neišmokėtą būsto paskolą, buvo viena mažiausių EZ*

* Dėl duomenų trūkumo neįtraukta Slovakija

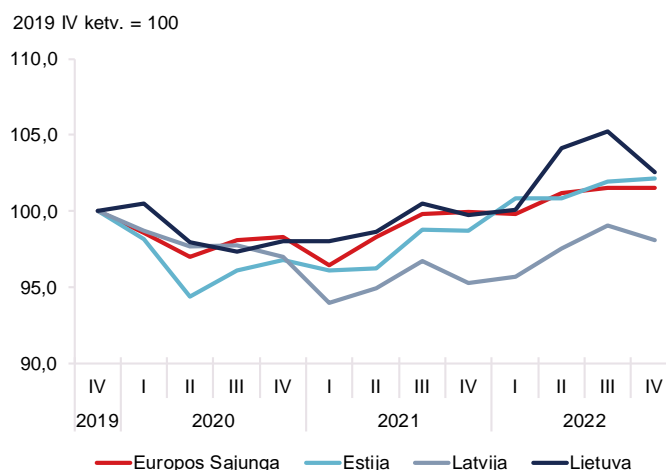
Šaltinis – Eurostatas

Prognozuojant ekonomikos sulėtėjimą 2023 m., numatoma, kad situacija darbo rinkoje išliks palanki. 2022 m. darbo rinka stebino rekordiniais rodikliais: 5,9 proc. siekęs nedarbo lygis buvo žemiausias nuo 2008 m., o padidėjusi darbo jėga užimtųjų gyventojų skaičiui leido augti beveik 4 proc. lyginant su laikotarpiu prieš metus (8 pav.). Nepaisant to, laisvų darbo vietų skaičius išliko aukštas, o tai aukštos infliacijos fone leido vidutiniam bruto darbo užmokesčiui augti 13 proc. Vis dėlto, tam tikri darbo rinkos atvėsimo signalai išryškėjo 2022 m. IV ketv.: pradėjo mažėti laisvų darbo vietų skaičius, padidėjo dalis įmonių, teigiančių, kad jų veiklą labiausia riboja nepakankama paklausa ir mažiau riboja darbuotojų trūkumas⁹. Ši tendencija taip pat matoma Užimtumo tarnybos atliktoje dabdavių apklausoje: darbuotojų trūkumas yra menkesnis plėtrą ribosiantis iššūkis 2023 m. nei didėjančios energijos sąnaudos ir žaliavų brangimas.

⁸ Remiantis 2021 m. Europos Sąjungos pajamų ir gyvenimo sąlygų statistika (EU-SILC).

⁹ Remiantis verslo tendencijų statistinio tyrimo rezultatais apie paslaugų, pramonės ir prekybos įmonių veiklą ribojančius veiksnius.

8 pav. Užimtų gyventojų skaičius Lietuvoje augo sparčiau nei Baltijos šalyse ir ES bei yra didesnis nei 2019 m. IV ketv.

Šaltinis – Eurostatas, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Numatomas 2023 m. vidutinio bruto darbo užmokesčio augimas bus artimas dviženkliai tempui (kaip ir pastaruosius 7 metus), tačiau lėtesnis nei 2022 m. Spartesnį vidutinio darbo užmokesčio didinimą varžys galimai kilsiantys įmonių sunkumai dėl lėtėjančios ekonomikos, išliekančio neapibrėžtumo dėl galimų aukštų energijos ir žaliavų kainų, brangesnio skolinimosi. Vidutiniu laikotarpiu darbo užmokesčio augimui įtaką darys galimi sprendimai dėl minimaliojo mėnesinio ir viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų didinimo.

Lietuvos darbdavių nusiteikimas išsaugoti darbuotojus¹⁰ ir vis dar išliekantis žemas nedarbo lygis ES¹¹ leidžia tikėtis, kad 2023 m. užimtų gyventojų skaičius mažės nuosaikiai (0,7 proc.). Atitinkamai kovo mėn. ERS numatoma, kad nedarbo lygis nuo 5,9 proc. 2022 m. išaugs iki 7,0 proc. 2023 m. 2024–2026 m. projektuojant spartesnę šalies ekonomikos augimą nedarbo lygis šiuo laikotarpiu turėtų mažėti. Vidutiniu laikotarpiu prognozuojama, kad užimtų gyventojų skaičius mažės dėl demografinės situacijos poveikio.

4. VIDUTINIŲ LAIKOTARPIŲ DEFICITAS YRA GALIMAS, BET REIKĖTŲ ORIENTUOTIS Į EKONOMIKOS AUGIMO SKATINIMĄ NE KOMPENSACIJOMIS, O INVESTICIJOMIS

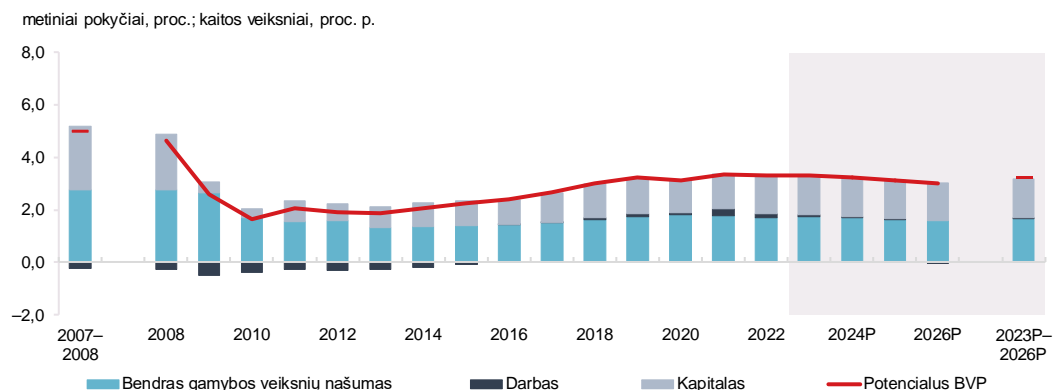
Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, 2023–2026 m. projektuojamas potencialus BVP¹² kasmet turėtų padidėti vidutiniškai apie 3,2 proc. (9 pav.). Išskiriant kaitos veiksnius, bendras gamybos veiksnių našumas potencialaus BVP augimą didina apie 1,7 proc. p. Kapitalo įnašas, kuris yra glaudžiai susijęs su bendra investicijų raida, prisideda 1,5 proc. p. Darbo veiksnio įtaka yra teigiama ir siekia 0,04 proc. p. VK FI vertinimu, tikėtina, kad produkcijos atotrūkis nuo potencialo 2023 m. sudarys –1,5 proc. pot. BVP, o 2024 m. sieks –1,8 proc. pot. BVP. Atnaujintoje Lietuvos ekonomikos temperatūros diagramoje matyti, kad 2023 m. I ketv. ekonomikos temperatūra toliau vėsta (4 priedas).

¹⁰ „Lietuvos užimtumo 2022 m. tendencijos ir ateities prognozės“. Prieiga per internetą: <https://uzt.lt/darbo-rinka/darbo-rinkos-tendencijos/89>.

¹¹ 2023 m. sausio mėn. nedarbo lygis ES siekė 6,1 proc. ir nekito nuo 2022 m. gegužės mėn.

¹² Vertinimo metodai plačiau išdėstyti Ekonominės raidos scenarijaus vertinimo ir tvirtinimo apraše. Prieiga per internetą: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/Biudzeto_stebesena/ERS_vertinimo_ir_tvirtinimo_aprasas.pdf.

9 pav. Bendras gamybos veiksnų našumas ir kapitalas labiausiai skatins Lietuvos potencialaus BVP 2023–2026 m. augimą

Šaltinis – Eurostatas, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Nuosaikus fiskalinis skatinimas yra galimas, atsižvelgiant į lėtėjančio ekonomikos augimo perspektyvas ir neigiamą produkcijos atotrūkio nuo potencialo dydį. Tai reiškia, kad valdžios sektoriuje gali būti formuojamas deficitas. VK FI atlikta analizė¹³ rodo, kad, kai produkcijos atotrūkis yra neigiamas, fiskalinis impulsas gali turėti papildomą poveikį BVP. Taigi, Lietuvos fiskalinis multiplikatorius nuosmukio laikotarpiu gali viršyti 1. Vis dėlto, turėtų būti vengiama didesnio fiskalinio skatinimo, nes jo veikiamą vidaus paklausą gali paspartinti infliaciją.

Skatinant ekonomiką reikėtų susitelkti ne į kompensacijas, nukreiptas į visus gyventojus, o į išlaidas investicijoms. VK FI vertinimu¹⁴, tik trečdalis 2023 m. biudžeto projekte numatytų laikinų energijos kainų įtakos švelninimo priemonių buvo tikslinės. Atsižvelgiant į esantį neapibrėžtumą ateityje dar gali kilti poreikis taikyti pagalbos priemones gyventojams ir verslams. Europos Komisijos paskelbtame komunikate dėl fiskalinės politikos gairių 2024 m.¹⁵ pažymima, kad, jei toks poreikis kiltų, priemonės privalo būti tikslinės, orientuotos į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ir verslus, vengiant anksčiau priimtų plataus pobūdžio priemonių. EK pabrėžia, kad ilgalaikis energetikos krizės sprendimas – sumažinti priklausomybę nuo importuojamo iškastinio kuro, todėl reikia susitelkti ties reformų ir investicijų spartinimu. Priemonės turėtų būti orientuotos į energijos vartojimo mažinimą, prisidėti prie siekio diversifikuoti energijos šaltinius. Išlaidų investicijoms dalis nuo visų valdžios sektoriaus išlaidų ir santykis su BVP išlieka vieni mažiausių tarp Baltijos šalių (10 pav.). Mineshima ir kiti (2014) atliktas tyrimas¹⁶ parodė, kad valdžios sektoriaus investicijų multiplikatoriai yra aukštesni nei vartojimo išlaidų. Investicijos prisidėtų prie ekonomikos augimo potencialo bei Lietuvos ekonomikos atsparumo didinimo.

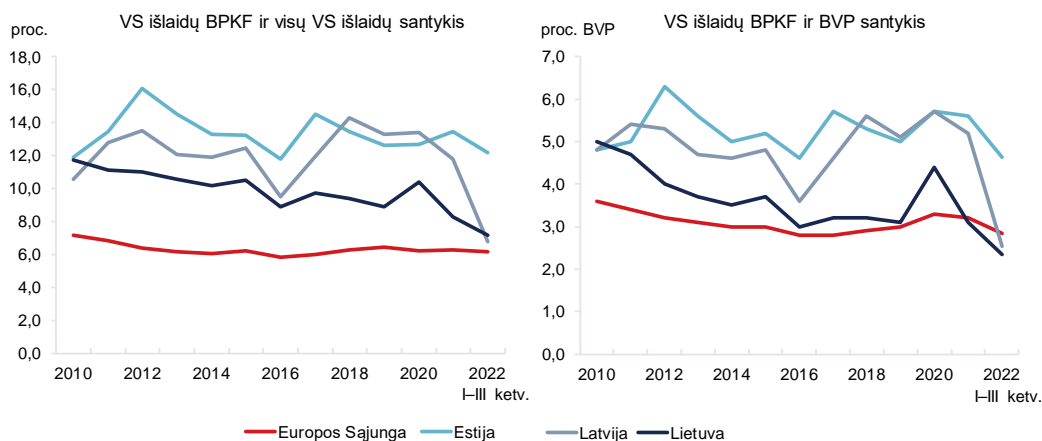
¹³ 2020-11-10 VK FI išvada dėl struktūrinio postūmio užduoties. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23957/ishvada-del-strukturinio-postumio-uzduoties>.

¹⁴ 2022-10-28 VK FI išvada dėl struktūrinio postūmio užduoties. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24129/ishvada-del-strukturinio-postumio-uzduoties>.

¹⁵ Europos Komisijos 2023-03-08 komunikatas tarybai dėl fiskalinės politikos gairių 2024 m. Prieiga per internetą: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/fiscal-policy-guidance_en.

¹⁶ Mineshima, A., M. Poplawski-Ribeiro, and A. Weber, 2014, „Fiscal Multipliers in Post-Crisis Fiscal Policy“, ed. by C. Cottarelli, P. Gerson, and A. Senhadji (Cambridge: MIT Press, forthcoming).

10 pav. Išlaidų dalis bendrajam pagrindiniam kapitalo formavimui (investicijoms) nuo visų valdžios sektoriaus išlaidų ir santykis su BVP išlieka vieni mažiausių tarp Baltijos šalių

Šaltinis – Eurostatas

Siekiant finansuoti visuomenės reikmėms skirtų išlaidų augimą galima pasitelkti ne tik naujus mokesčius, bet ir esamų mokesčių pakeitimus, kurie prisidėtų prie mokesčių sistemos efektyvumo ir teisingumo didinimo. Pasaulio banko ataskaitoje¹⁷ nurodyta, kad pelno mokesčio tarifų struktūrą ir GPM sistemą būtina keisti, nes dabartinis reguliavimas sukuria elgesį iškraipiančias paskatas ir neprideda prie didesnio ekonomikos augimo. Didesnės pajamos į valstybės biudžetą suteiktų fiskalinei politikai lankstumo reaguoti į kylančius šokus ir prisidėtų prie fiskalinio tvarumo siekio.

Būtina grįžti prie svarstymo dėl išskirtinių aplinkybių tolesnio poreikio Lietuvoje, atsižvelgiant į bendrosios išlygos netaikymą nuo 2024 m. Minėtame komunikate pažymima, kad nuo 2024 m. turėtų būti nebetaikoma Stabilumo ir augimo pakto bendroji išlyga, kurios galiojimo metu nuo 2020 m. buvo suteikta galimybė valdžios sektoriui laikinai nukrypti nuo fiskalinės drausmės taisyklių. Atsižvelgiant į tai, Lietuvoje taip pat būtina grįžti prie svarstymo dėl išskirtinių aplinkybių tolesnio taikymo. Jei 2024 m. išskirtinės aplinkybės nebegaliojotų, tokiu atveju nacionalinės fiskalinės drausmės taisyklės, kurias apibrėžia Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, turėtų būti taikomos visa apimtimi.

5. FISKALINĖS INSTITUCIJOS FUNKCIJAS VYKDANTI VALSTYBĖS KONTROLĖ TVIRTINA EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJŲ, TAČIAU IŠLIEKANČIOS GEOPOLITINĖS RIZIKOS GALI PAVEIKTI EKONOMINĘ RAIDĄ

VK FI tvirtina¹⁸ 2023-03-20 Finansų ministerijos paskelbtą 2023–2026 m. ekonominės raidos scenarijų. Jis atitinka įvardytas prielaidas, yra pagrįstas aktualiais statistiniais duomenimis, o pateiktos projekcijos neprieštarauja fiskalinės institucijos funkcijas vykdančios Valstybės kontrolės ekspertiniam vertinimui.

Finansų ministerijos 2023–2026 m. ekonominės raidos scenarijus yra parengtas ir paskelbtas vadovaujantis teisiniu reglamentavimu, galiojant nustatytoms išskirtinėms aplinkybėms. Ministerija ERS projektą 2023-03-06 pirminiam derinimui pateikė VK FI. VK FI ir ministerijos ekonominės raidos vertinimai reikšmingai neišsiskyrė. Kovo 10 d. susitikime atsakyta į VK FI

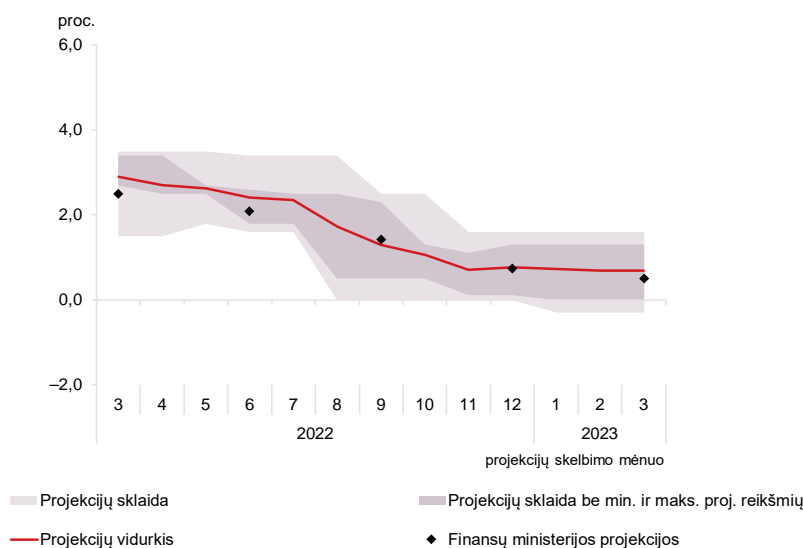
¹⁷ Pasaulio bankas. Mokesčių optimizavimo ir įmonių „sangrūdų“ masto ir poveikio mikrosimuliacinė analizė. Ataskaita ir rekomendacijos. 2022 m. gruodžio mėn.

¹⁸ Sprendimas dėl tvirtinimo priimtas remiantis duomenimis, kurie buvo prieinami iki 2023-03-01. Finansų ministerija iki tol, kol bus atšauktos išskirtinės aplinkybės, turi bent kartą per ketvirtį viešai paskelbti atnaujintą ERS.

pateiktus klausimus, pristatytos pagrindinės techninės prielaidos ir rizikos veiksniai. Finansų ministerija 2023-03-20 savo interneto svetainėje viešai paskelbė 2023–2026 m. ekonominės raidos scenarijų.

2023 m. kovo mėn. ERS realiojo BVP projekcijos 2023 m. artimos kitų institucijų projekcijų vidurkiui (11 pav.). Kitų institucijų 2023 m. realiojo BVP projekcijų sklaida rodo, kad numatyti ekonomikos perspektyvas vis dar itin sudėtinga. Tai priklausys nuo tolesnės situacijos dinamiškoje energetikos rinkoje ir geopolitiniame kontekste. Dalis kitų institucijų nėra atnaujinusios savo 2023 m. skelbiamų projekcijų (5 priedas).

11 pav. 2023 m. kovo mėn. ERS realiojo BVP projekcijos 2023 m. artimos kitų institucijų projekcijų vidurkiui

Į projekcijų sklaidą įtrauktos šių institucijų projekcijos: Europos Komisijos, Tarptautinio valiutos fondo, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO), Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB SEB.

Šaltinis – Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

VK FI vertinimu, rizikos veiksniai, lemsiantys Lietuvos ekonomikos raidą, išlieka daugiausiai susiję su geopolitine situacija ir energijos išteklių kainomis:

- ECB palūkanų didinimas gali stipriau, nei tikimasi, paveikti vartojimą ir investicijas euro zonoje. Lietuvoje privataus sektoriaus skolos ir BVP santykis yra vienas mažiausių ES, tačiau sumažėjusi išorės paklausa gali neigiamai paveikti eksportuojantį sektorių. Taip pat, išaugę valstybių skolų finansavimo kaštai mažina viešojo sektoriaus galimybes reaguoti į kylančius iššūkius ir skatinti ekonomikas.
- Padidėjusi Kinijos energetinių išteklių paklausa gali lemti aukštesnes, nei prognozuojama, jų kainas. Tokiu atveju įmonės gali būti priverstos riboti gamybą, o vartotojų perkamoji galia sumažėtų. Tai neigiamai veiktų eksportą ir vidaus vartojimą tiek Lietuvoje, tiek kitose ES šalyse.
- Dėl išaugusių kainų sumažėjęs trąšų vartojimas 2022 m., neapibrėžtumas dėl oro sąlygų bei Rusijos ir Ukrainos žemės ūkio produkcijos eksporto gali lemti tai, kad maisto produktų kainos 2023 m. bus aukštesnės, nei tikimasi.
- Mažesnį viešojo sektoriaus vartojimo ir investicijų augimą gali lemti lėtesnis Europos Sąjungos parama finansuojamų priemonių įgyvendinimas.
- Spartesnis perėjimas prie žaliosios energetikos, tokie EK sprendimai kaip elektros rinkos mechanizmo pokyčiai, jungtinis šalių narių dujų pirkimas, kainų „lubų“ įvedimas, dujų saugyklų užpildymo reikalavimai ir pan., gali teigiamai veikti tiek Lietuvos, tiek ES ekonominę raidą.

- Mažėjanti įtampa tiekimo grandinėse gali lemti mažesnį kainų augimą ir spartesnę ūkio plėtrą, tačiau išlieka rizikos, susijusios su naujų sankcijų įvedimu, kurios paveiktų tarptautinę prekybą.
- Mažėjanti infliacija ir išliekanti gera padėtis darbo rinkoje gali lemti didesnį, nei tikimasi, namų ūkių vartojimą Lietuvoje. Mažėjančios energetinių išteklių kainos teigiamai veiktų vartojimą ir kitose ES šalyse, o tai leistų Lietuvos eksportui augti sparčiau.
- Besitęsianti karo pabėgėlių iš Ukrainos integracija į darbo rinką gali teigiamai paveikti užimtumą.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vykdydama Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, atliko Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengto ir viešai 2023-03-20 paskelbto 2023–2026 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą ir parengė išvadą. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 7 str. 3 d. ir Valstybės kontrolės įstatymo 8 str. 7 d. 3 p., Valstybės kontrolė teikia išvadą Lietuvos Respublikos Seimui.

Biudžeto stebėsenos departamento vadovė

Jurga Rukšėnaitė

PRIEDAI

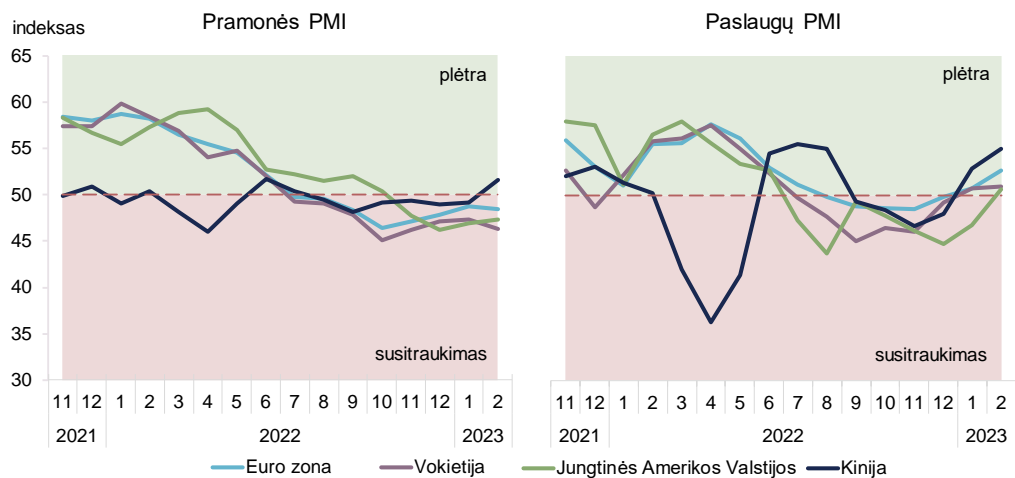
Išvados

„Dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“

1 priedas

Pasaulio ekonomikos verslo aktyvumas ir tarptautinių institucijų prielaidų palyginimas

1 pav. 2023 m. pramonės pirkimų vadybininkų indeksas didžiosiose pasaulio ekonomikose, išskyrus Kiniją, išlieka susitraukime, o paslaugų plėtrą lemia stipri jų paklausa

Šaltinis – <https://www.pmi.spglobal.com>

1 lentelė. Tarptautinių institucijų naftos kainos ir valiutų kurso projekcijų palyginimas

Laikotarpis	EK (2023-02-13)		ECB (2023-03-16)		Pasaulio bankas (2023-01-11)		Ateities sandoriai (2023-03-01)	
	Naftos kaina	USD/EUR	Naftos kaina	USD/EUR	Naftos kaina	USD/EUR	Naftos kaina	USD/EUR
2022	100,7	1,04	103,7	1,05	100,0	–	101,0	1,03
2023P	84,8	1,08	82,6	1,08	88,0	–	81,9	1,06
2024P	79,9	1,09	77,8	1,08	80,0	–	77,3	1,08
2025P	79,9	1,09	73,9	1,08	80,0	–	73,0	1,09
2026P	79,9	1,09	73,9	1,08	80,0	–	69,8	1,10

Skliausteliuose nurodoma duomenų paskelbimo data.

Šaltinis – Europos Komisija, ECB, Pasaulio bankas, www.barchart.com

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 2 priedas

Finansų ministerijos 2023 m. kovo mėn. ekonominės raidos scenarijaus projekcijos

Rodiklis, proc.	2022	2023P	2024P	2025P	2026P
Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai, pokytis					
BVP palyginamosiomis kainomis	1,9	0,5 (0,7) ▼	3,0 (3,0)	3,0 (3,0)	3,0
Namų ūkių vartojimo išlaidos	0,5	0,5 (0,8) ▼	3,4 (3,4)	3,4 (3,4)	3,4
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,3	0,5 (0,8) ▼	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	0,0
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	2,6	2,7 (3,0) ▼	5,4 (5,4)	5,4 (5,4)	5,4
Prekių ir paslaugų eksportas	11,3	0,0 (0,7) ▼	4,9 (3,7) ▲	4,9 (3,7) ▲	4,9
Prekių ir paslaugų importas	11,1	0,3 (0,8) ▼	5,2 (4,1) ▲	5,2 (4,1) ▲	5,2
BVP to meto kainomis	19,1	10,3 (10,2) ▲	5,3 (5,3) ▲	5,1 (5,1)	5,1
Kainų rodikliai, pokytis					
BVP defliatorius	16,9	9,8 (9,4) ▲	2,3 (2,3)	2,0 (2,0)	2,0
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	18,9	8,5 (9,4) ▼	2,3 (2,3)	2,0 (2,0)	2,0
Darbo rinkos rodikliai					
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis	13,0	9,1 (9,1)	5,0 (5,0)	5,0 (5,0)	5,0
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį)	5,9	7,0 (7,0)	6,8 (6,8)	6,5 (6,5)	6,3
Užimtų gyventojų skaičiaus (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), pokytis	3,8	-0,7 (-0,7)	0,0 (0,0)	-0,1 (-0,1)	-0,2

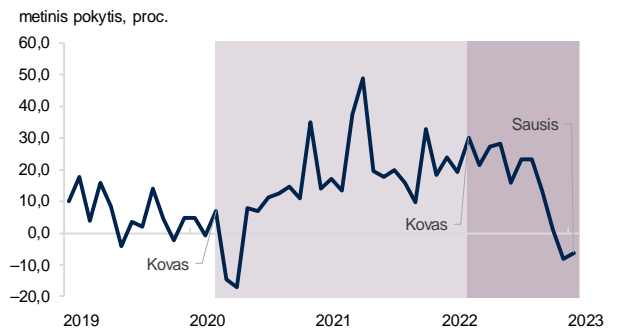
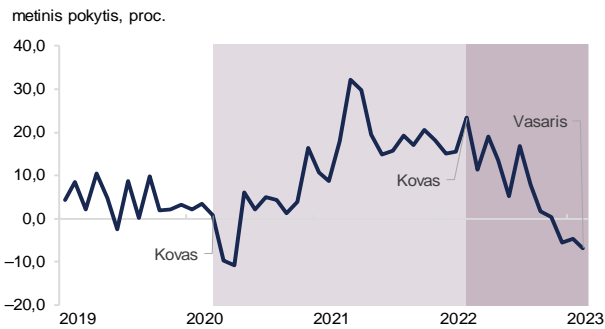
Skliausteliuose pateiktos 2022 m. gruodžio mėn. ekonominės raidos scenarijaus projekcijos.
 Pagal ERS vertinimo ir tvirtinimo aprašą, violetiniame fone pažymėti VK FI tvirtinami ERS rodikliai.

Šaltinis – Finansų ministerija

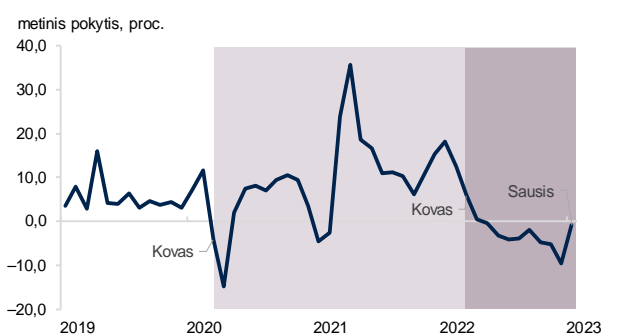
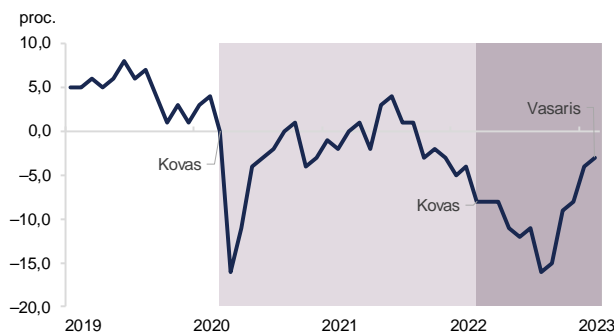
Išvados
„Dėl ekonominės raidos scenarijaus
tvirtinimo“
3 priedas

LIETUVOS EKONOMIKOS POKYČIAI IŠSKIRTINIŲ APLINKYBIŲ LAIKOTARPIU

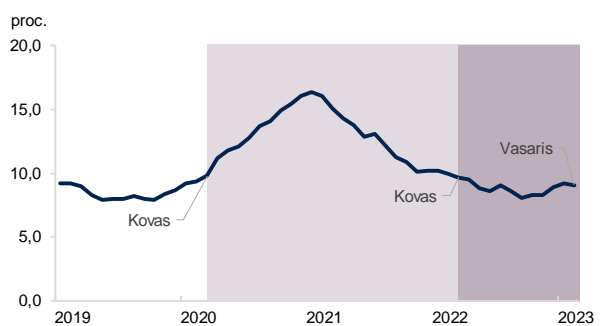
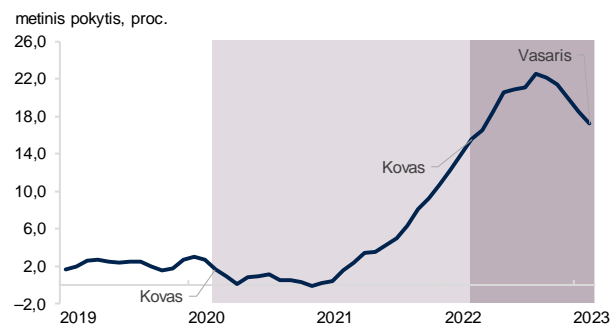
- ① Susitraukimas chemijos pramonėje ir baldų, medienos gaminių gamyboje labiausiai skatino **pramonės produkcijos**¹ kritimą sausio–vasario mėn.
- ② Traukiantis apdirbamosios gamybos apimtims, sausio mėn., **lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė**² toliau mažėjo.

- ③ Esant palankiam namų ūkių finansinės padėties vertinimui ateinančioms metams, vasario mėn. **vartotojų lūkesčiai** geresni nei prieš karą Ukrainoje.
- ④ Sausio mėn. išaugusi prekyba ne maisto prekėmis lėmė, kad **mažmeninės prekybos apyvarta**³ per metus sumažėjo tik 0,9 proc.

- ⑤ Sumažėjusios energetinių išteklių kainos, aukšta palyginamoji bazė lemia **infliacijos** lėtėjimą.
- ⑥ Vasario mėn. **registruotas nedarbas** artimas vidutiniam 2022 m. lygiui.

¹ Išskyrus rafinuotus naftos produktus.

² Išskyrus mineralinius produktus.

³ Išskyrus automobilių degalų prekybą.

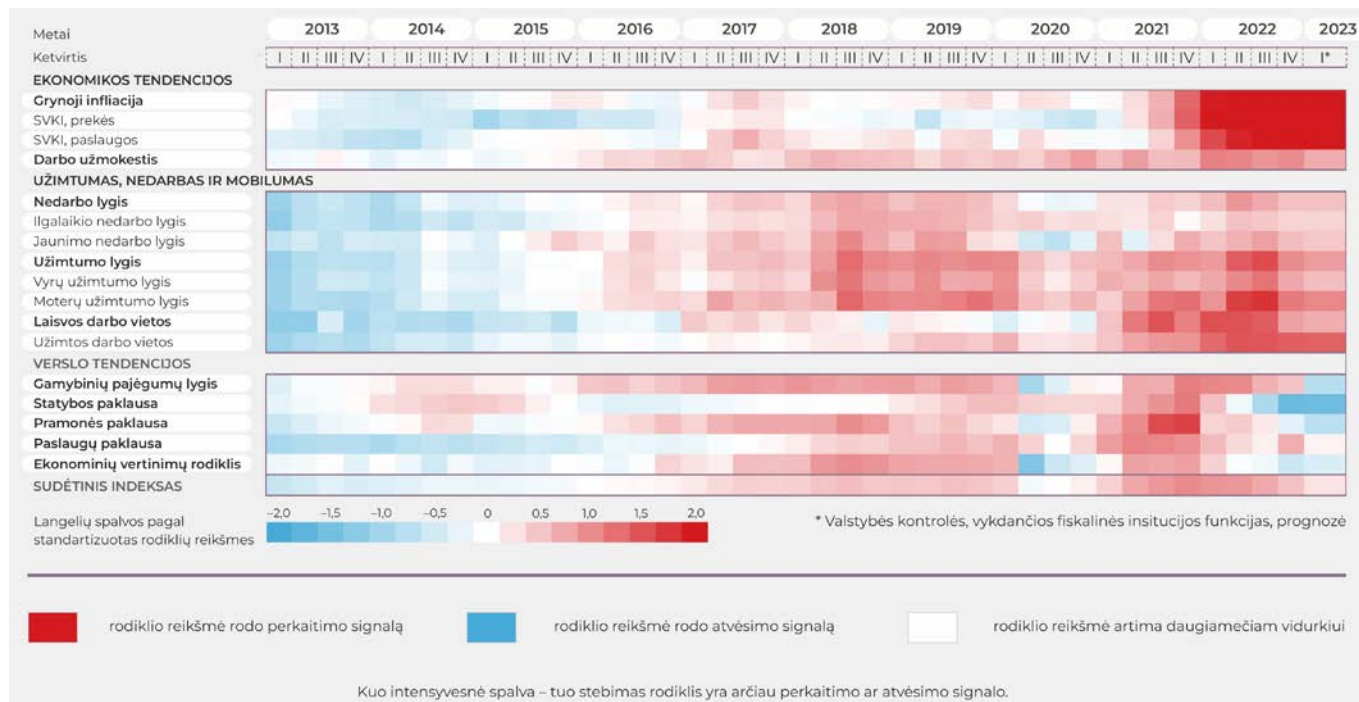
* Violetinis fonas žymi išskirtinių aplinkybių laikotarpį. Jame tamsesne spalva atskirai pažymėtas vykstantis Rusijos karas Ukrainoje.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Užimtumo tarnyba, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 4 priedas

LIETUVOS EKONOMIKOS TEMPERATŪROS DIAGRAMA

Makroekonominių disbalansų stebėseną¹⁹ rodo, kad prastėjančios verslo tendencijos lemia vėstančią ekonomikos temperatūrą, kurią palaiko aukšta infliacija ir palanki padėtis darbo rinkoje²⁰.

Detalius temperatūros diagramos duomenis galima rasti internetiniame puslapyje www.valstybeskontrolė.lt/LT/BiudzetoStebesena skiltyje Makroekonominiai duomenys

Šaltinis – Eurostatas, Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

¹⁹ Diagramos sudarymo metodika, rodiklių aprašymas pateiktas VK FI 2018-09-20 išvadoje Nr. BP-5 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“. Diagramoje parodyti nuokrypiai nuo daugiamečio vidurkio. 2022-04-05 išvadoje Nr. BPE-2 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“ pateiktas statybų paklausos rodiklio apskaičiavimo aprašymas.

²⁰ Dalis diagramoje naudojamų 2023 m. I ketv. statistinių rodiklių yra negalutiniai. Grynosios infliacijos, SVKI prekių ir paslaugų sausio–vasario mėn. indeksų pokytis, gautas lyginant su praėjusių metų atitinkamu laikotarpiu ir prilygintas I ketv. Nedarbo ir užimtumo lygiai, laisvų ir užimtų darbo vietų skaičius I ketv. yra įvertinti taikant ekonometrinius modelius, atsižvelgus į Valstybės duomenų agentūros, Užimtumo tarnybos ir Sodros turimus duomenis.

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 5 priedas

KITŲ INSTITUCIJŲ REALIOJO BVP PROJEKCIJOS

Institucija	Paskelbimo data	2023P
Lietuvos bankas	2023-03-27	1,3
Europos Komisija	2023-02-13	0,3
EBPO	2022-11-22	1,6
TVF	2022-10-11	1,1
AB SEB	2023-01-24	0,1
AB „Swedbank“	2023-01-24	-0,3
Institucijų vidurkis		0,7
Finansų ministerija	2023-03-20	0,5

Šaltinis – Institucijų projekcijos: EK, TVF, EBPO, Lietuvos banko, AB „Swedbank“, AB SEB, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai